

Обичам България

До Енина и назад

Какво може да те заведе в балканското село Енина? Мен две неща - най-старата водноелектроцентрала на река Енинска и хотелският комплекс „Пъстървата“. И докато първото впечатляващо чудо е от историята, то второто си заслужава да се отбележи като успешно бизнес начинание (а вече и продължение) на една от горскотърговските фирми - „Шипкалес“. Санименталният спомен, когато тук има хубави рибарници за пъстърва и обикновена горска баракка, ми е от 80-те години на миналия век. Да бъдат хубави и двете, причината е „Шипкалес“ ЕАД и нейният управител с горско сърце инж. Никола Христов в началото на новия век. България трябва да обича и заради предприемчивите ѝ хора.

Достъпът до работещите турбини на ВЕЦ-а на Енинската река, съвсем правилно, не е разрешен, но с приятели - става. И повярвайте бучащите генератори са като песен за ухото, когато знаеш каква историческа мелодия свирят. В Музея „Искра“ в Казанлък, града, електрифициран първи извън столицата, още преди десетилетия научих, че Сименсовите генератори са пуснати в първите минути на 1914 г. и оттогава не са спирали. Никога! ВЕЦ-ът е построен от братята Стайнови - казанлъшки предприемачи, и светналото в новогодишната нощ читалище „Искра“ е получило електричеството си от Енинската централа.

Площадът на селото с новопостроената часовникова кула, запазила автентичността на този вид градежи по нашите земи, паркът и градинката пред кметството са приятни за окото. Като всяко населено място то си пазя легендите - за името си, идващо от хубавата козарка Яна (няма как местният говор, така добре познат ми от роднините, да не го превърне в Ена, с мекото изговаряне на началната буква). За Енинския апостол - най-старият ръкопис на богослужбена книга от XI в. с кирилски букви, намерен през 1960 г. при ремонта в средновековната църква „Св. Параскева“. Другата църква - „Св. Георги“, ни съобщава с надпис, че тук през 1869 г. Васил Левски основава таен революционен комитет. Тези образи изникват пред нас и в скулптури, паметни плочи и знаци, в количество, каквото няма нито в едно село в България. Като „Козарката Яна“ посреща още на входа на селото, а останалите са натъкмени по към центъра.

Интересни занаяти (като яхнаджийството например) и хубави люде е давало селото на страната и на света. Чудомир не пропуска да опише, и то благосклонно, енинците в прочутите си с тънка сатира разкази, затова не спорим за високото самочувствие на жителите, които подчертават, че хем са „вити“ (с особен характер), хем са от soi. Най-невероятното е, че те се припознават в Бай Ганьо и поддържат още една легенда. А тя е, че съселянинът им Ганьо Сомов, пазвантин по професия, а не търговец на розово масло, е прототип на този неумиращ образ и поведение. И е израснал в и досега съществуваща къща, в която живеят наследници на Сомовия род.

Наблизо до нея, по енинска традиция, наскоро е сложен и паметникът на Бай Ганьо, чиито естетически качества няма да обсъждаме, защото и самите енинци не са наясно тая творба хубава ли е, или грозна, както и тая „наследственост“ за радост ли е, или за изчервяване. Пък и на бай ви Ганьо, издялан от мрамор „тип гробищен“, авторът „пришива“ думите: „Помнете ме! Не се срамувайте от мен, а от себе си, когато приличате на мен“.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки Йордан ДАМЯНОВ

